Eiropas Parlaments
2019-2024

Ekonomikas un monetārā komiteja

2023/2063(INI)

04.12.2023

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu 2024. gadā
(2023/2063(INI))

Ekonomikas un monetārā komiteja

Referents: *René Repasi*

Atzinuma sagatavotāja iesaistītajā komitejā saskaņā ar Reglamenta 57. pantu:
Margarida Marques, Budžeta komiteja

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu 2024. gadā
(2023/2063(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 136. pantu,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) un LESD Protokolu Nr. 1 par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā,

– ņemot vērā LES un LESD Protokolu Nr. 2 par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu,

– ņemot vērā Līgumu par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā,

– ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemto Parīzes nolīgumu un ilgtspējīgas attīstības mērķus,

– ņemot vērā Padomes 2011. gada 8. novembra Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām[1],

– ņemot vērā Padomes 2011. gada 8. novembra Regulu (ES) Nr. 1177/2011, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[2],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1173/2011 par efektīvu budžeta uzraudzības īstenošanu eurozonā[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1174/2011 par izpildes pasākumiem pārmērīgas makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanai eurozonā[4],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1175/2011, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[5],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[6],

[1] OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 33. lpp.
[3] OV L 306, 23.11.2011., 1. lpp.
[4] OV L 306, 23.11.2011., 8. lpp.
[5] OV L 306, 23.11.2011., 12. lpp.
[6] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regulu (ES) Nr. 472/2013 par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kurām draud nopietnas finanšu stabilitātes grūtības[7],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regulu (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eurozonas dalībvalstīs[8],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 12. februāra Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu[9] (ANM regula),

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 4. marta paziņojumu "Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns" (COM(2021)0102),

– ņemot vērā Padomes, Komisijas, Parlamenta un sociālo partneru 2021. gada 7. maija Portu sociālās saistības,

– ņemot vērā Eiropas Fiskālās padomes 2023. gada 28. jūnija izvērtējumu par eurozonai 2024. gadā piemērotu fiskālo nostāju,

– ņemot vērā Eiropas Fiskālās padomes 2023. gada 4. oktobra gada pārskatu,

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumu par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm (COM(2022)0583),

– ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (COM(2023)0240),

– ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (COM(2023)0241),

– ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (COM(2023)0242),

– ņemot vērā 2023. gada 6. oktobrī pieņemto Granadas deklarāciju,

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 21. novembra paziņojumu "2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums" (COM(2022)0901),

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 21. novembra ziņojumu "2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojums" (COM(2023)0902) un Komisijas 2022. gada 21. novembra ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku (COM(2022)0903),

– ņemot vērā 2022. gada 21. novembra priekšlikumu Komisijas un Padomes kopīgam

[7] OV L 140, 27.5.2013., 1. lpp.
[8] OV L 140, 27.5.2013., 11. lpp.
[9] OV L 57, 18.2.2021, 17. lpp.

ziņojumam par nodarbinātību (COM(2022)0904),

– ņemot vērā 2023. gada 15. novembrī publicēto Komisijas 2023. gada rudens ekonomikas prognozi,

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

– ņemot vērā Budžeta komitejas atzinumu,

– ņemot vērā Ekonomikas un monetārās komitejas ziņojumu (A9-0000/2022),

A. tā kā saskaņā ar Komisijas 2023. gada rudens prognozi ir sagaidāms, ka IKP pieaugums 2023. gadā būs 0,6 % gan ES, gan eurozonā, un ir paredzams, ka 2024. gadā tas palielināsies attiecīgi līdz 1,3 % un 1,2 %;

B. tā kā, neraugoties uz ekonomikas izaugsmes palēnināšanos, ES darba tirgus darbības rezultāti 2023. gada pirmajā pusē ir stabili, tomēr saskaņā ar Komisijas 2023. gada rudens prognozi dažās nozarēs un profesijās joprojām ir vērojams akūts darbaspēka trūkums; tā kā bezdarba līmenis ES kopumā ir sasniedzis vēsturiski zemāko līmeni, lai gan pastāv atšķirības starp dalībvalstīm;

C. tā kā saskaņā ar Komisijas 2023. gada rudens prognozi inflācija 2023. gadā ES sasniegs 6,5 % un eurozonā — 5,6 %, un 2024. gadā tā attiecīgi samazināsies līdz 3,5 % un 3,2 %;

D. tā kā ir sagaidāms, ka parāda attiecība pret IKP Savienībā palielināsies līdz 83,1 %, bet eurozonā — līdz 90,4 %; tā kā ir paredzams, ka parāda attiecība pret IKP Savienībā nedaudz samazināsies, proti, līdz aptuveni 82,7 % 2024. gadā un 82,5 % 2025. gadā;

E. tā kā ātra, izlēmīga un koordinēta politikas reakcija ļāva ES ekonomikai atveseļoties un novērst Covid-19 pandēmijas un Krievijas agresijas kara pret Ukrainu izraisītās sociālekonomiskās sekas, kā arī rast izeju no tā izraisītās enerģētikas krīzes, 2023. gada ekonomikas lejupslīdes un augsta riska un nenoteiktības perioda, tostarp saistībā ar situāciju Tuvajos Austrumos;

F. tā kā ir pierādījies, ka ES finansējums ir būtisks instruments, ar kuru nodrošināt makroekonomikas stabilizāciju ES līmenī un palielināt tās iekšējo un ārējo noturību krīzes laikā, kā arī palīdzēt dalībvalstīm finansēt nepieciešamos ieguldījumus ES prioritātēs, lai risinātu problēmas šodien un nākotnē,

ES ekonomiskā perspektīva

1. pauž bažas par vājo izaugsmi ES; norāda uz enerģijas cenu un inflācijas pastāvīgo ietekmi uz mājsaimniecību pirktspēju un ES uzņēmumu spēju darboties;

2. atzīst Eiropas Centrālās bankas (ECB) centienus samazināt inflācijas līmeni eurozonā; uzskata, ka procentu likmju paaugstināšana tikai daļēji novērš inflācijas pieauguma iemeslus un ka papildus ECB monetārās politikas pasākumiem ir vajadzīga arī atbilstoša un koordinēta fiskālā, strukturālā un regulatīvā politika un reformas;

3. uzsver, ka dažās dalībvalstīs publisko un privāto investīciju trūkums neļauj atraisīties to

ilgtspējīgas izaugsmes potenciālam; uzsver, ka šādas investīcijas ir svarīgas tam, lai ES spētu risināt esošās problēmas un palielinātu ES noturību un konkurētspēju turpmāku problēmu gadījumos;

Eiropas pusgads un Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)

4. atgādina, ka Eiropas pusgads ir sistēma, kas izveidota budžeta, ekonomikas, sociālās un nodarbinātības politikas koordinēšanai visā Savienībā atbilstoši Līgumiem, tostarp Eiropas sociālo tiesību pīlāram, un aizsargā tās makroekonomisko stabilitāti un sociālo kohēziju;

5. pauž bažas par Eiropas pusgada sociālās dimensijas pasliktināšanos, kas ir saistīta ar konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) pašierobežošanu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu (ANP) īstenošanas ziņā, un par tādu KVAI skaita samazināšanos sociālajā jomā, kuru pamatā ir sociālo rezultātu pārskats; aicina Komisiju nodrošināt ciešāku KVAI sasaisti ar attiecīgajiem valstu ziņojumiem;

6. piekrīt viedoklim, ka 2024. gadā KVAI centrā ir jābūt ierobežotam problēmu kopumam; uzsver, ka KVAI ir arī jāpalīdz uzlabot konkurētspēju, veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos un nodrošināt sociālo taisnīgumu; uzsver, ka KVAI ir jāņem vērā sociālā neaizsargātība;

7. pauž bažas par to, ka uz sniegumu balstīta ANM finansēšanas un pārbaudes sistēma praksē sniedz pārāk maz rezultātu un rada pārāk lielu birokrātiju; aicina nodrošināt lielāku elastību, lai pielāgotu atskaites punktus un mērķrādītājus nolūkā ņemt vērā īstenošanas procesā gūto pieredzi;

8. atbalsta ES kohēzijas politikas programmu racionalizēšanu, ieguldījumu vajadzības norādot ANM un KVAI ietvaros; atgādina, ka kohēzijas politika kalpo plašākam mērķu kopumam nekā ANM; prasa valstu ANP izstrādē un īstenošanā līdzīgi kā kohēzijas politikas programmās iekļaut ieinteresēto personu līdzdalību;

ES Ekonomikas pārvaldības sistēmas reforma

9. uzskata, ka ir nepieciešams reformēt ES fiskālos noteikumus, un atzinīgi vērtē Komisijas iesniegtos priekšlikumus;

10. uzsver, ka reformai ir jāveicina regulējuma vienkāršošana, jābūt vairāk pielāgotai valstīm un jāstiprina regulējuma izpildāmība, kā arī jāļauj dalībvalstīm apmierināt savas publisko ieguldījumu vajadzības, lai varētu īstenot ekonomikas zaļo un digitālo pārkārtošanos, neapdraudot valsts parāda ilgtspēju;

11. atzinīgi vērtē pieredzi, kas gūta saistībā ar ANM struktūras izvēli, sasaistot valstu fiskālās, reformu un investīciju saistības ar ES finanšu stimuliem, piemēram, dotācijām un aizdevumiem; pauž dziļu nožēlu par to, ka, salīdzinot ar ANM, ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai trūkst stimulējošu mehānismu, ar kuriem atbalstīt un veicināt nepieciešamās valsts politikas reformas un ieguldījumus; pauž bažas par to, ka dažām dalībvalstīm nebūs finanšu jaudas, lai pašas varētu finansēt taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos;

12. pauž nožēlu par to, ka reformu priekšlikumos pietiekama uzmanība nav veltīta makroekonomikas nelīdzsvarotības un fiskālo noteikumu mijiedarbībai; uzsver, ka ES finanšu stabilitāte ir atkarīga no makroekonomiskā līdzsvara starp dalībvalstu ekonomiku un ka šāda līdzsvara atjaunošanai var būt nepieciešami publiskie izdevumi;

13. atzīst, ka ir jāizvairās no ilgstoša pārmērīga budžeta deficīta, un, lai sasniegtu šo mērķi, prasa izstrādāt kopīgus noteikumus, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem; taču uzsver, ka šiem noteikumiem nevajadzētu pieļaut tādas īslaicīgas novirzes no neto izdevumu trajektorijas, kas saistītas ar īpaši paredzētiem, pamatotiem un stratēģiski nozīmīgiem ieguldījumiem ES mērķu īstenošanā;

14. atzīst, ka pastāv atšķirības starp dalībvalstīm attiecībā uz to spēju atmaksāt un samazināt parādu un tajā pašā laikā nezaudēt spēju turpināt ieguldījumus; tādēļ uzsver, ka ir jāļauj dalībvalstīm izvēlēties dažādus parāda samazināšanas veidus;

15. atzinīgi vērtē to, ka Komisija risina sarunas ar dalībvalstīm par tām pielāgotiem fiskālajiem strukturālajiem plāniem; uzsver, ka papildus šādam diskrecionārās varas palielinājumam Komisijai ir jānodrošina arī lielākas pārskatatbildības iespējas Eiropas Parlamentam;

16. uzskata, ka valstu parlamentu ciešāka iesaistīšana fiskālo strukturālo plānu satura noteikšanā un balsošanā par tiem ir jēgpilns veids, kā palielināt valstu atbildību par fiskālajiem strukturālajiem plāniem;

17. atzīst, ka dialogs par ekonomikas jautājumiem, kas iekļauts Eiropas pusgadā, kalpo par lietderīgu pamatu pārskatatbildībai, taču uzskata, ka pienācīgu pārskatatbildību var panākt tikai tad, ja Eiropas Parlamentam ir pārskatatbildības instrumenti, kas tam ļauj, pamatojoties uz Eiropas pusgada izpildes novērtējumu, piemērot tādus pasākumus kā veto tiesības vai personiskas atbildības noteikšana komisāriem;

°

° °

18. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Eiropas pusgads ir ikgadējs pasākums, kura mērķis ir koordinēt dalībvalstu ekonomikas un budžeta politiku, un tam ir plaša ietekme uz sociālo politiku. Pašiniciatīvas ziņojumā par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu 2024. gadā ir paustas bažas par vāju ekonomikas izaugsmi, uzsvērta enerģijas cenu un inflācijas ietekme uz pirktspēju un atzīta ES loma ekonomikas stabilizēšanā krīžu laikā. Referents uzsver, ka ir vajadzīga koordinēta fiskālā, strukturālā un regulatīvā politika, kā arī publiskie un privātie ieguldījumi. Nodarbinātības un sociālie aspekti 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā ir īpaši svarīgi, ņemot vērā nenoteiktību, ko raksturo pieaugošā inflācija un dzīves dārdzība notiekošā Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ, kā arī Covid-19 pandēmijas izraisītās šobrīd jūtamās sociālās un ekonomiskās sekas un situācija Tuvajos Austrumos.

Ziņojumā ir paustas bažas par vājiem izaugsmes rādītājiem ES, jo enerģijas cenas un inflācija pastāvīgi ietekmē mājsaimniecību pirktspēju un ES uzņēmumu darbības rādītājus. ECB centieni novērst inflāciju ir atzīstami, taču liecina par to, ka procentu likmju pieaugums vien nav pietiekams. Lai varētu reaģēt uz vidi, kurā dominēt krīze, ir vajadzīga koordinēta fiskālā, strukturālā un regulatīvā politika. Tekstā ir uzsvērts tas, ka nepietiekamas publiskās un privātās investīcijas dažās dalībvalstīs kavē ilgtspējīgu izaugsmi, un šo investīciju izšķirošā nozīme ES izturētspējas, noturības un konkurētspējas uzlabošanā problēmsituācijās.

Turklāt referents izvirza jautājumus, kas saistīti ar Eiropas pusgadu un Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM), un ierosina ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas, tostarp uzsver nepieciešamību sistēmu vienkāršot, uzlabot tās izpildāmību un atbalstīt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Atzīstot ar ANM gūto pieredzi, referents pauž nožēlu par līdzīgu stimulu mehānismu trūkumu ierosinātajā ekonomikas pārvaldības sistēmas reformā. Tiek paustas bažas par dažu dalībvalstu finansiālo spēju patstāvīgi finansēt nepieciešamo zaļo un digitālo pārkārtošanos. Bažas rada arī sociālās dimensijas pasliktināšanās, kas saistīta ar konkrētai valstij adresēto ieteikumu (KVAI) pašierobežošanu, un no tā izrietošā uz sociālo rezultātu pārskatu balstīto ieteikumu skaita samazināšanās. Referents atbalsta mērķtiecīgus 2024. gada KVAI, uzsverot to nozīmi konkurētspējas, zaļās un digitālās pārkārtošanās un sociālā taisnīguma uzlabošanā, ņemot vērā sociālo neaizsargātību. Pauž bažas par to, ka ANM uz sniegumu balstītā sistēma ir neefektīva un birokrātiska. Šā gada pusgada ziņojums atbalsta ES kohēzijas politikas saskaņošanu ar ANM un KVAI un mudina ieinteresētās personas iesaistīties nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (NANP), kas līdzinās kohēzijas politikas programmām.

Referents pauž nožēlu par to, ka nepietiekama uzmanība ir pievērsta makroekonomikas nelīdzsvarotības un fiskālo noteikumu mijiedarbībai, un uzsver, cik svarīgi ir šo jautājumu risināt ES finanšu stabilitātes nolūkā, kam, iespējams, būs vajadzīgi publiskie izdevumi. Tiek atzīta nepieciešamība ierobežot publiskos izdevumus, lai izvairītos no pārmērīga budžeta deficīta, un ierosināti ierobežojumi, kas balstīti uz objektīviem kritērijiem, lai atbrīvojumu paredzētu tiem dažiem izdevumiem, kas vajadzīgi ieguldījumiem.

Turklāt bažas rada stingra uz sniegumu balstīta finansēšana un ANM pārbaudes sistēma, jo ir vajadzīga lielāka elastība, lai sasniegtu investīciju mērķus, par kuriem panākta vienošanās. Tas kļūs vēl svarīgāk, ja kohēzijas politikas programmas būs jāsaskaņo ar ANM ieguldījumu vajadzībām. ES fiskālo noteikumu reformai ir izšķiroša nozīme dalībvalstu ekonomikas un

budžeta politikas turpmākajā attīstībā, un to pašu varētu teikt arī attiecībā uz lielāku pārskatatbildību, valstu parlamentu iesaistīšanu un pienācīgiem instrumentiem Eiropas Parlamentam, lai tas varētu prasīt Eiropas Komisijai ziņot par Eiropas pusgada rezultātiem.